

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

20. oktoober 2005*

Kohtuasjas C-111/03,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mis esitati 12. märtsil 2003,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: L. Ström van Lier ja A. Bordes, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Rootsi Kuningriik, esindaja: A. Kruse,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

keda toetab

Soome Vabariik, esindaja: A. Guimaraes-Purokoski, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud R. Schintgen (ettekandja), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ja G. Arestis,

kohtujurist: P. Léger,

kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 12. mai 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagi Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Rootsi Kuningriik säilitas teatud loomsete päritoluga toiduainete impordile teistest

liikmesriikidest kohustusliku eelneva teavitamise korra ja sanitaarkontrolli, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/662/EMÜ veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega (EÜT L 395, lk 13; ELT eriväljaanne 03/09, lk 214) artiklist 5.

Õiguslik raamistik

Asjakohane ühenduse õigus

- 2 Seoses siseturu väljakujundamisega on direktiivi 89/662 eesmärk reguleerida loomsetele saadustele ühendusesiseses kaubanduses kohaldatavaid veterinaarkontrolle.
- 3 Nimetatud direktiivi artikli 1 kohaselt ei viida direktiiviga hõlmatud kauplemiseks ettenähtud loomsete saaduste veterinaarkontrolli enam läbi piiridel, vaid kooskõlas direktiivi 89/662 sätetega, ilma et see piiraks artikli 6 kohaldamist kolmandatest riikidest pärinevatele toodetele.
- 4 Direktiivi 89/662 artikkel 2 täpsustab, et mõiste „veterinaarkontroll” direktiivi tähenduses on iga füüsiline kontroll ja/või haldusformaalsus, mida kohaldatakse direktiiviga hõlmatud loomade või toodete suhtes ning mis on ette nähtud otseselt või kaudselt inimeste või loomade tervise kaitsmiseks.

- 5 Direktiivi I peatükk pealkirjaga „Kontrollid päritolukohas” koosneb artiklitest 3 ja 4, mis reguleerivad veterinaarkontrolle lähteliikmesriigis.
- 6 Nendest sätetest esimest kohaldades peab lähteliikmesriik tagama, et ühenduseseks kauplemiseks on ette nähtud vaid sellised tooted, mis on saadud, kontrollitud, märgistatud ja sildistatud vastavalt ühenduse eeskirjadele kõnesoleva sihtkoha jaoks ja millega kuni seal nimetatud lõppvastuvõtjani on kaasas ühenduse veterinaareeskirjades nõutud sertifikaat. Päritoluettevõtted tagavad pideva enesekontrolliga, et sellised tooted täidavad nimetatud nõudeid. Ilma et see piiraks ühenduse õigusaktide alusel riiklikule veterinaararstile pandud järelevalvekohustusi, viib lähteriigi pädev asutus läbi korrapäraseid ettevõtete kontrolle, veendumaks, et kauplemiseks ette nähtud tooted vastavad ühenduse nõuetele, ning kui nõudeid ei ole täidetud, võtab vastavad meetmed, mis võivad hõlmata loa tühistamist.
- 7 Direktiivi 89/662 artikli 4 kohaselt võtab lähteliikmesriik vajalikud meetmed, et tagada ettevõtjatepoolne veterinaarnõuete täitmine osutatud toodete kõikides tootmise, ladustamise, turustamise ja transpordi etappides ning karistada kõikide selles valdkonnas toimunud ühenduse eeskirjade rikkumiste eest. Nimetatud riik tagab celkõige esiteks selle, et direktiivi 89/662 A lisas osutatud veterinaariavaldkonna ühtlustamisdirektiivide kohaselt saadud tooteid kontrollitakse veterinaaria seisukohalt samamoodi sõltumata sellest, kas nad on ette nähtud ühendusesiseseks kauplemiseks või siseriiklikule turule, ning teiseks selle, et tooteid, mille suhtes ei kohaldata ühtlustamist, kuid mis on B lisaga hõlmatud, ei saadeta teise liikmesriigi territooriumile, kui neid ei saa turustada omal territooriumil EÜ asutamislepingu artiklis 36 (muudetuna artikkel 30 EÜ) esitatud põhjustel.

8 Direktiivi 89/662 II peatükk pealkirjaga „Kontrollimine sihtkohta saabumisel” koosneb artiklitest 5–8.

9 Artikkel 5 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Sihtliikmesriigid rakendavad järgmisi meetmeid:

a) pädev asutus võib toodete sihtkohtades mittediskrimineerivate pisteliste veterinaarkontrollidega teha kindlaks artikli 3 nõuete täitmise; samal ajal võib pädev asutus võtta proove.

Lisaks kui transiitliikmesriigi või sihtliikmesriigi pädeval asutusel on teavet, mis lubab kahtlustada nõuete rikkumist, võib kontrollimisi läbi viia ka toodete vedamise ajal nende riikide territooriumil, sealhulgas kontrollimised transpordivahendite osas nõuete täitmise kohta;

[...]

3. Ettevõtjad, kellele tarnitakse tooteid muust liikmesriigist või kes jagavad täielikult selliste toodete partii:

[...]

c) peavad teatama, kui pädev asutus seda taotleb, toodete saabumisest muust liikmesriigist ulatuses, mis on vajalik lõikes 1 osutatud kontrollide läbiviimiseks;

[...]

4. Käesoleva artikli rakendamise üldeeskirjad võetakse vastu artiklis 18 sätestatud korras.

[...]”.

- 10 Direktiivi 89/622 artiklid 7 ja 8 näevad ette meetmed, mis tuleb võtta, ning menetluse, mida tuleb järgida juhul, kui pädev asutus tuvastab partii sihtkohas läbi viidud kontrollimisel episoodilise haiguse, täiesti uue raske ja nakkusohtliku haiguse või mis tahes muu põhjuse, mis võib tõenäoliselt tekitada tõsise ohu loomade või inimeste tervisele. Nimetatud kahe artikli rakenduseeskirjad võeti vastu sama direktiivi artiklis 18 sätestatud korras.

- 11 Direktiivi 89/662 artiklid 9, 17 ja 18 paiknevad III peatükis pealkirjaga „Üldsätted”.
- 12 Zoonooside, haiguspuhangute või muude põhjuste ilmnemisel, mis võivad tõenäoliselt tõsiselt ohustada loomade või inimeste tervist, näeb nimetatud direktiivi artikkel 9 muu hulgas ette, et ühenduse meetmete võtmist oodates võib sihtliikmesriik tõsise ohu korral inimeste või loomade tervisele võtta ajutised kaitsemeetmed asjaomaste ettevõtete või episootilise haiguse puhul ühenduse eeskirjades ette nähtud kaitseala osas. Võetud meetmetest teatatakse viivitamatult teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes uurib olukorda võimalikult kiiresti alalises veterinaarkomitees ja võtab vajalikud meetmed; ta jälgib olukorda ning muudab võetud otsuseid või tunnistab need kehtetuks sõltuvalt olukorra arengust.
- 13 Direktiivi 89/662 artikli 17, mida on parandatud (EÜT 1990, L 151, lk 40), kohaselt:

„1. Käesolevas artiklis sätestatud korra kohaldamisel suunab esimees oma algatusel või liikmesriigi nõudmisel küsimuse viivitamata otsusega 68/361/EMÜ asutatud alalisele veterinaarkomiteele (edaspidi „komitee”).

2. Võetavate meetmete eelnõu esitab komiteele komisjoni esindaja. Komitee esitab eelnõu kohta arvamuse kahe päeva jooksul. Arvamus esitatakse sellise häälteenamusega, nagu on sätestatud asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 [muudetuna EÜ

artikli 205 lõige 2] nõukogu otsuste vastuvõtmiseks komisjoni ettepaneku põhjal. Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse kõnealuses artiklis sätestatud viisil. Esimees ei hääleta.

3. Kui meetmed on komitee arvamusega kooskõlas, võtab komisjon need vastu.

4. Kui kavandatavad meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole otsust teinud 15 päeva jooksul alates nõukogu poole pöördumisest, võtab komisjon ettepanud meetmed vastu, välja arvatud juhul, kui nõukogu on lihthäälteenamusega olnud kõnealuste meetmete vastu."

14 Sama direktiivi artikli 18 sisu on järgmine:

„1. Käesolevas artiklis sätestatud korra kohaldamisel suunab esimees oma algatusel või liikmesriigi nõudmisel küsimuse viivitamata otsusega 68/361/EMÜ asutatud alalisele veterinaarkomiteele (edaspidi „komitee”).

2. Võetavate meetmete eelnõu esitab komiteele komisjoni esindaja. Tähtaja jooksul, mille määrab esistuja lähtuvalt küsimuse kiireloomulisusest, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse. Arvamus võetakse vastu asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 komisjoni ettepanekul nõukogu poolt vastuvõtmisele kuuluvate otsuste jaoks sätestatud häälteenamusega. Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse kõnealuses artiklis sätestatud viisil. Esimees ei hääleta.

3. Kui meetmed on komitee arvamusega kooskõlas, võtab komisjon need vastu.

4. Kui kavandatavad meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole otsust teinud kolme kuu jooksul alates nõukogu poole pöördumisest, võtab komisjon ettepannud meetmed vastu, välja arvatud juhul, kui nõukogu on lihthäälteenamusega olnud kõnealuste meetmete vastu.”

Vaidlusalused siseriiklikud õigusnormid

¹⁵ Rootsi Toiduameti (Livsmedelsverket) 15. detsembri 1998. aasta määruse loomse päritoluga toiduainete veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses (SLV FS 1998:39) artikkel 8 näeb ette, et importija või tema esindaja on kohustatud

hiljemalt 24 tunni jooksul enne teatud toodete eeldatavat saabumist teatama pädevale kontrolliasutusele kauba esmase adressaadi asukoha.

16 Nimetatud määruse lisas 3 loetletud kõnealused tooted on järgmised:

- „piim ja piimatooted, mis ei ole läbinud kuumtöötlemist (põhjustavad fosfataastesti positiivse tulemuse);

- koheseks tarvitamiseks mõeldud kanamunad (klassid A ja B);

- kõikide loomaliikide toores liha (sh samuti külmutatud liha);

- lihavalmistised (sh näiteks tooted, mis pole läbinud kuumtöötlemist);

- hakkliha;

- kõik muud tooted, millega võib kaasneda oht tervisele ja mille puhul riiklik toiduamet on seetõttu ette näinud registreerimisele eelneva teatamise”.

- 17 On selge, et kõik eespool loetletud tooted jäävad direktiivi 89/662 kohaldamisalasse kas otseselt või, mis puudutab hakkliha ja lihavalmistisi, siis nõukogu 14. detsembri 1994. aasta direktiivi 94/65/EÜ, milles sätestatakse hakkliha ja lihavalmististe tootmise ja turuleviimise nõuded (EÜT L 368, lk 10; ELT eriväljaanne 03/17, lk 93), artiklis 10 toodud viite kaudu.
- 18 Eespool viidatud 15. detsembri 1998. aasta määruse artiklis 8 toodud mõiste „esmane adressaat” on sama määruse artiklis 2 defineeritud kui isik, kes võtab toiduained Rootsis esimesena vastu ja kes neid vastuvõtukohas töötleb. Kui kaubapartii veoprotsessi käigus osadeks jaotatakse, käsitletakse esmase adressaadina iga kaubapartii adressaati.

Kohtueelne menetlus

- 19 Olles eelnevalt saanud kaebuse ja leides, et eespool viidatud Rootsi õigusnormid ei ole direktiivi 89/662 artikli 5 nõuetega kooskõlas, palus komisjon 9. juuli 1999. aasta kirjas esitada Rootsi Kuningriigil kahe kuu jooksul oma seisukoht.
- 20 Kuna komisjon ei olnud Rootsi valitsuse esitatud selgitustega nõus, saatis ta 21. detsembril 2001 nimetatud liikmesriigile põhjendatud arvamuse, kutsudes teda võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.

- 21 Et Rootsi valitsus kordas põhjendatud arvamusele 26. veebruaril 2002 vastuseks saadetud kirjas oma varasemat argumentatsiooni, otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.
- 22 Euroopa Kohtu presidendi 23. juuli 2003. aasta määrusega anti Soome Vabariigile luba Rootsi Kuningriigi nõuete toetuseks menetlusse astuda.

Hagi

- 23 Komisjon heidab Rootsi Kuningriigile ette, et viimane rikkus direktiivi 89/662 artiklist 5 tulenevaid kohustusi, kuna ta võttis 1998. aastal vastu ja jättis jõusse korra, mis näeb teistest liikmesriikidest pärinevate teatud loomse päritoluga toiduainetega seoses ette esiteks kohustusliku eelneva teavitamise nimetatud saaduste importijate kulul ja teiseks sanitaarkontrollid, mis viiakse läbi nende saaduste importimisel.

Hagi ese

- 24 Repliigis täpsustas komisjon, et loobub oma nõudest osas, milles see puudutab kõnealuste saaduste impordil läbiviidavaid sanitaarkontrolle.
- 25 Neil tingimustel tuleb uurida, kas komisjoni nõue, mis puudutab vaidlusalustes Rootsi õigusnormides viidatud korra olemasolu kohustusliku eelneva teavitamise kohta importijate kulul, on põhjendatud.

Põhiküsimus

Poolte argumendid

- 26 Oma hagi toetuseks rõhutab komisjon, et direktiivi 89/662 artikkel 5 on erand nimetatud direktiivis sätestatud põhimõttest, mille kohaselt veterinaarkontrollid tuleb läbi viia lähteliikmesriigis.
- 27 Kuna nimetatud artikkel on erand direktiivi põhieesmärgist, milleks on kontrolli-formaalsuste vähendamine kauba sihtkohas, tuleb seda tõlgendada kitsalt.
- 28 Peale selle viitab nimetatud artikkel 5 ainult „toodete sihtkohtades läbiviidavatele „pisteliste“ veterinaarkontrollidele” ja sama sätte lõiget 3 kohaldatakse vaid „ettevõtja[tele], kellele tarnitakse tooteid muust liikmesriigist või kes jagavad täielikult selliste toodete partii”.
- 29 Lisaks täpsustab sama artikli 5 lõike 3 punkt c, et kõnealuste toodete saabumisest teatamine on kohustuslik vaid ulatuses, mis „on vajalik” lõikes 1 osutatud mittediskrimineerivate pisteliste kontrollide läbiviimiseks.
- 30 Ühelt poolt viitab vaidlusalune siseriiklik õigusnorm „importijatele” ja seetõttu tuleks seda käsitleda normina, millega kehtestatakse direktiiviga 89/662 keelatud kontrollid piiridel.

- 31 Teiselt poolt on Rootsi territooriumile saabumise kohas läbiviidavad kontrollid diskrimineerivad, kuna need puudutavad määratluse poolest vaid imporditud kaupu.
- 32 Komisjon lisab, et Rootsi valitsuse seisukoht on vastuolus direktiivi 89/662 eesmärgi ja kasuliku mõjuga, kuna ei tunnustata lähteliikmesriigis läbi viidud kontrolle või ei peeta neid usaldusväärseks ja kõigil kõnealuste toodete importijatel on püsiv teatamise kohustus.
- 33 Komisjon vaidleb vastu Rootsi valitsuse väitele, mille kohaselt on mõne lähteliikmesriigi puhul tuvastatud raskeid rikkumisi seoses salmonelloosi olemasolu kontrollimisega loomse päritoluga toiduainetes, ja seetõttu ei ole vaid pistelised kontrollid nende toodete sihtkohas rahvatervise tõhusaks kaitsmiseks piisavad, kinnitades, et salmonelloosi olemasolu kontrollimist toiduainetes reguleeritakse erinormidega ja mingil juhul ei saa liikmesriik ühenduse õigusest tulenevate kohustuste täitmatajätmist õigustada asjaoluga, et ka teised liikmesriigid on oma kohustusi rikkunud.
- 34 Peale selle annab direktiiv 89/662 ise igale liikmesriigile võimaluse võtta proovide võtmise käigus ilmnunud ühenduse õigusnormide rikkumise korral vastavad meetmed. Täpsemalt näeb direktiivi artikli 8 lõige 1 ette asjakohase menetluse. Lisaks võimaldab artikli 9 lõige 1 võtta ajutised kaitsemeetmed, kui on tõsine oht inimeste või loomade tervisele.
- 35 Rootsi valitsus, keda toetab Soome valitsus, vaidlustab komisjoni argumentatsiooni.

- 36 Kõigepealt on teatud toodete puhul eespool viidatud vaidlusaluse 15. detsembri 1998. aasta määruse artiklis 8 sätestatud eelneva teatamise nõude põhjuseks mure, kuidas direktiivis 89/662 selgelt ette nähtud pistelisi kontrolle sihtliikmesriigis tõhusalt korraldada, tagades toodete kättesaadavuse kontrollimiseks ja võimaldades pädevatel asutustel järelevalvet planeerida. Sihtkohas ei ole lihtne kontrolli läbi viia, kuna kõnealuste toodete asukohta on raske tuvastada ja need jõuavad väga kiiresti tarbijani.
- 37 Järgmiseks ei tähenda niisugune kohustus sugugi mitte seda, et siseriiklikul asutusel on pädevus kontrollida iga Rootsi territooriumile saabuvat partiid.
- 38 Lisaks ei ole komisjoni poolt vaidlustatud õigusnormi adressaadiks mitte ilmtingimata importija, vaid ettevõtja, kes esimesena saabunud toiduainetega tegeleb ja neid vastuvõtukohas töötleb (näiteks ümbertöötlemistööstuses või hulgikaubanduses, külmutusseadmes või toiduainetelaos).
- 39 Peale selle on nimetatud õigusnormi eesmärk anda siseriiklikule pädevale asutusele võimalus viia kontrolle läbi juhul, kui on alust kahtlustada, et varasemal etapil ei ole ühenduse õigust järgitud. Eelkõige ei ole pistelised kontrollid sihtkohas piisavad rahvatervise kaitseks, sest seoses salmonelloosi esinemisega loomse päritoluga toiduainetes on tuvastatud lähteliikmesriikide kohustuste raskeid rikkumisi — tegelikult ei ole kõik liikmesriigid selles valdkonnas ühesugust kaitsetaset saavutanud ja Rootsis aset leidnud süüdimõistmised on peaaegu eranditult toimunud seoses „välismaiste” toodetega.

40 Pealegi ei ole komisjoni hagiavalduses viidatud siseriiklik meede ühtegi kaubandustakistust põhjustanud, kuna liha import teistest liikmesriikidest on alates 1997. aastast suurenenud.

41 Ja lõpuks on vaidlusalune Rootsi õigusnorm kooskõlas direktiivi 89/662 artikli 5 lõike 3 punktiga c, mis jätab liikmesriikidele pädevuse kehtestada teistest liikmesriikidest saabuvatest toodetest teavitamise kord ning annab neile selles osas teatud hindamisruumi. Pealegi ei ole nimetatud direktiivis ära toodud artikli 5 lõike 1 punktis a viidatud sihtkoha definitsiooni. Ühenduse seadusandja ei ole täpsustanud ka seda, millisel ajahetkel teatamine toimub, ega teatamise sagedust. Samuti ei defineeri nimetatud direktiiv mõistet „ettevõtjad”.

Euroopa Kohtu hinnang

42 Komisjoni hagi põhjendatuse hindamiseks, sellisena nagu seda on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 25, tuleb kohe märkida, et nagu direktiivi 89/662 pealkirjast ja esimesest põhjendusest tuleneb, kujutab direktiiv endast ühte siseturu väljakujundamise meetet.

43 Et tagada põllumajandussaaduste ja -toodete vaba liikumine, mis on nimetatud direktiivi teise põhjenduse kohaselt „turgude ühise korralduse oluline osa”, on direktiivi eesmärk „veterinaartõkete kaotamine ühendusesisese [loomse päritoluga] toodetega kauplemise arendamisel”.

- 44 Lõppeesmärgi osas, milleks direktiivi neljanda põhjenduse kohaselt on tagada veterinaarkontrollide läbiviimine ainult lähetuskohas, püütakse direktiiviga 89/662, nagu tuleneb selle viiendast põhjendusest, „pöörata tähelepanu [kaupade] kontrollidele lähetuskohas ja kontrollide korraldamisele sihtkohas”; see lahendus tooks kuuenda põhjenduse kohaselt kaasa loobumise veterinaarkontrollide läbiviimise võimalusest ühenduse sisepiiridel ja eeldaks suuremat usaldust lähteliikmesriigis tehtud veterinaarkontrollide suhtes.
- 45 Direktiivi 89/662 artikkel 1 näeb ette ka seda, et direktiiviga hõlmatud loomsete saaduste veterinaarkontrolli ei tohi enam läbi viia piiridel. Peale selle eristatakse direktiivis selgelt kontrollid päritolukohas kontrollidest sihtkohas, täpsustades seitsmendast põhjenduses, et sihtliikmesriigis on võimalik pistelisi veterinaarkontrolle põhimõtteliselt läbi viia vaid sihtkohas.
- 46 Selles valguses, olles andnud mõiste „veterinaarkontroll” laia määratluse, mis hõlmab kõik füüsilised kontrollid ja/või haldusformaalsused, mida kohaldatakse direktiiviga hõlmatud loomade või toodete suhtes ning mis on ette nähtud otseselt või kaudselt inimeste või loomade tervise kaitsmiseks, reguleeritakse nimetatud direktiivi artiklites 3 ja 4 üksikasjalikult kontrollid päritolukohas.
- 47 Sihtkohas tehtavate kontrollide osas näeb direktiivi artikkel 5 ette, et pädev asutus võib artikli 3 nõuete täitmise teha kindlaks veterinaarkontrollidega, tingimusel et kontrollid viiakse läbi toote sihtkohas ning need on vaid pistelised ja mitte-diskrimineerivad. Juhul kui transiitliikmesriigi või sihtliikmesriigi pädeval asutusel on teavet, mis lubab kahtlustada nõuete rikkumist, võib kontrollimisi loomulikult läbi viia ka toodete vedamise ajal nende riikide territooriumil, välja arvatud mis tahes kontrollid piiril. Direktiivi 89/662 artikli 5 lõige 4 täpsustab, et nimetatud artikli rakendamise üldeeskirjad võetakse vastu direktiivi artiklis 18 sätestatud korras.

- 48 Direktiivi artiklid 7 ja 8 määravad kindlaks menetluse, mida sihtliikmesriik peab järgima, kui saadetise sihtkohas või transportimisel läbi viidud kontrolli käigus selgub, et loomne saadus võib tõenäoliselt tõsiselt kahjustada rahvatervise kaitsmise eesmärki. Eelkõige kohustavad need sätted sihtliikmesriigi pädevaid asutusi võtma viivitamatult ühendust lähteliikmesriigi pädevate asutustega. Vajadusel peab komisjon liikmesriikide poolt kooskõlastatud käsitlemise leidmiseks võtma meetmed, mis tuleb direktiivi 89/662 artiklis 17 sätestatud korras kinnitada või üle vaadata. Eespool nimetatud artiklite 7 ja 8 rakenduseeskirjad võeti vastu sama direktiivi artiklis 18 sätestatud korras.
- 49 Direktiivi artikli 9 kohaselt asendatakse liikmesriigi poolt suure ohu korral kiiresti võetud mittesobivad kaitsemeetmed ühenduse kaitsemeetmetega, mis on piiritletud ja mille rakenduseeskirjad on samuti sätestatud artiklis 18 ette nähtud korras.
- 50 Käesoleva kohtuotsuse punktides 42–49 välja toodud asjaoludest tuleneb selgelt, et vaidlusalust Rootsi õigusnormi tuleb käsitleda direktiiviga 89/662 vastuolus olevana.
- 51 Nimetatud direktiiviga kehtestatud harmoneeritud veterinaarkontrollide kord, mis põhineb kauba täielikul kontrollil lähteliikmesriigis, peab põhimõtteliselt asendama kontrolli sihtliikmesriigis ja peab võimaldama kõnealuste toodete vaba liikumise siseturuga analoogsetel tingimustel. Selles osas ei saa rahvatervise kaitsmise vajadusega seonduvad kaalutlused õigustada ühe liikmesriigi poolt piiri ületamisel kohaldatavaid niisuguseid täiendavaid erikohustusi nagu teistest liikmesriikidest pärinevate loomsete saaduste importijatele kehtestatud eelneva teatamise kohustus, mis vaidlusaluse Rootsi õigusnormiga kehtestati.

52 Kuna direktiivi eesmärk on üksikasjalikult reguleerida veterinaarkontrollide läbiviimine kaupade lähetuskohas, et niipalju kui võimalik vähendada kontrolle, mida võidakse läbi viia sihtkohas, ning eelkõige selleks, et siseturu järkjärguliseks väljakujundamiseks kaotada veterinaarkontrollid ühenduse sisepiiridel, tuleb seda direktiivi mõista nii, et see piiritleb selgelt ja täpselt liikmesriikide pädevuse nende sanitaarkontrollide läbiviimisel, mida võidakse veel teha sihtkohas.

53 Selles kontekstis ei luba direktiivi 89/662 artikkel 5, vastupidiselt Rootsi valitsuse kinnitustele, niisuguseid siseriiklikke õigusnorme, nagu komisjon käesoleva menetluse käigus on vaidlustanud.

54 Üldjoontes tuleb nimetatud artiklit 5 kui erandit direktiivi 89/662 põhieesmärgist — vähendada kontrolle ja formaalsusi loomasaaduste sihtkohas — tõlgendada kitsalt.

55 Täpsemalt viitab nimetatud säte, nagu tuleneb selle sõnastusest, ainult „toodete sihtkohtades” läbiviidavatele „pisteliste mittediskrimineerivatele” veterinaarkontrollidele, mille eesmärk on „teha kindlaks artikli 3 nõuete täitmi[n]e”.

56 Peale selle kohaldatakse selle sätte lõiget 3 vaid „[e]ttevõtja[tele], kellele tarnitakse tooteid muust liikmesriigist või kes jagavad täielikult selliste toodete partii” ja sama lõike punkti c alusel „peavad [nimetatud ettevõtjad] teatama, kui pädev asutus seda taotleb, toodete saabumisest muust liikmesriigist ulatuses, mis on vajalik [käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis kirjeldatud] [...] kontrollide läbiviimiseks”.

- 57 Komisjoni poolt vaidlustatud siseriiklik õigusnorm seevastu viitab kõigepealt sõnaselgelt mõistele „importijad”, mis ei kattu direktiivi 89/662 artikli 5 lõike 3 esimeses lauses sisalduvaga ja mille kohaselt kohaldatakse vaidluselust formaalsust ainult välismaalt pärinevate toodete suhtes, välistades Rootsi tooted, ning samas võib see kaasa tuua ka kontrollid piiri ületamisel, mis on nimetatud direktiiviga keelatud. Vaidlustatud Rootsi õigusnorm ei taga mingil juhul seda, et kontrollid viidaks läbi kauba sihtkohas, nii nagu nõuab direktiivi 89/662 artikkel 5, ning muu hulgas tõi kostjaks olev valitsus välja sihtkohas läbiviidavale kontrollile väidetavalt omased praktilised raskused.
- 58 Nimetatud õigusnormiga kehtestatud eelneva teatamise kohustus on üldist laadi ja ei ole välistatud, et see viib kontrollimiseni, mis lähevad kaugemale kui artiklis 5 lubatud pistelised kontrollid.
- 59 Käsitletavas õigusnormis ei järgita direktiivi 89/662 artikli 5 lõike 3 punktis c sätestatud rangeid tingimusi, mis selgelt näitavad, et kohustus teatada toodete saabumisest teisest liikmesriigist ei või olla püsiv, vaid lähtub pädeva asutuse poolt ainult niisugusel juhul esitatud eritaotlusest, kui see meede on sama artikli lõikes 1 ette nähtud kontrollide läbiviimiseks vajalik.
- 60 Neil tingimustel ei saa komisjoni vaidlustatud Rootsi õigusnormi vaadelda kui direktiivi 89/662 artikli 5 nõuetele vastavat.

- 61 Tuleb lisada, et nimetatud õigusnormiga võib kaasneda tõsine oht topeltkontrolliks, mis kõigele lisaks viiakse läbi toote riigi territooriumile saabumise hetkel, näidates sellega üles ilmset usalduse puudumist lähtekohas läbiviidud kontrollide vastavuse suhtes.
- 62 Direktiivi 89/662 mõttega, milleks on põllumajandussaaduste vaba liikumise soodustamine rõhuasetusega kontrollidel lähteliikmesriigis, on vastuolus kostjaks oleva valitsuse selgitused eriti selles osas, mis puudutab komisjoni vaidlustatud siseriikliku sätte eesmärki — tagada sanitaarkontrollide tõhusus, et vältida salmonelloosiga nakatunud toiduainete saabumine Rootsi.
- 63 Nimetatud direktiivi eesmärk jääks täitmata, kui liikmesriikidel oleks õigus minna oma tegevuses kaugemale, kui direktiiv ette näeb, seega tuleb sõnaselgelt ettenähtust erinevate siseriiklike meetmete säilitamist või võtmist käsitleda direktiivi eesmärgiga vastuolus olevana.
- 64 Peale selle sisaldab direktiiv artiklites 7, 8 ja 9 ühelt poolt ise norme, mis võimaldavad sihtliikmesriigil eelkõige rahvatervist ähvardava suure ohu korral võtta meetmeid, kuid need peavad olema kooskõlas menetluslike tagatistega ühenduse tasandil, isegi kui need on ühenduse meetmete võtmist oodates võetud ajutiselt.
- 65 Teiselt poolt, nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktides 14, 77 ja 78, sai Rootsi Kuningriik, nii nagu ka Soome Vabariik, Euroopa Liitu astumisel täiendavaid tagatise seoses salmonelloosi kontrolliga teatud loomsete saaduste saabumisel nendesse riikidesse.

- 66 Igal juhul ei saa liikmesriik väljakujunenud kohtupraktika kohaselt oma rikkumise õigustamiseks viidata teise liikmesriigi poolsele võimalikule ühenduse õiguse rikkumisele. Seetõttu ei või liikmesriik mingil juhul võtta ühepoolseid korrigeerivaid meetmeid või kaitsemeetmeid, mille eesmärk on niisugust rikkumist ennetada, vaid peab toimima asutamislepingus selleks puhuks ette nähtud menetlusi järgides (vt selle kohta eelkõige 25. septembri 1979. aasta otsus kohtuasjas 232/78: komisjon v. Prantsusmaa, EKL 1979, lk 2729, punkt 9; 14. veebruari 1984. aasta otsus kohtuasjas 325/82: komisjon v. Saksamaa, EKL 1984, lk 777, punkt 11; 9. juuli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-146/89: komisjon v. Ühendkuningriik, EKL 1991, lk I-3533, punkt 47, ja 23. mai 1996. aasta otsus kohtuasjas C-5/94: Hedley Lomas, EKL 1996, lk I-2553, punkt 20).
- 67 Peale selle tuleb Rootsi valitsuse argument, mille kohaselt vaidlusaluse siseriikliku meetme kohaldamine ei kahjusta liha impordi teistest liikmesriikidest, tagasi lükata, võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, millest tuleneb, et ühenduse õiguse sätetega kehtestatud kohustuse järgimata jätmine kujutab iseenesest rikkumist ning tähtsust ei oma asjaolu, et selline järgimata jätmine ei too kaasa negatiivseid tagajärgi (vt 26. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-233/00: komisjon v. Prantsusmaa, EKL 2003, lk I-6625, punkt 62).
- 68 Ülaltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb komisjoni hagi lugeda põhjendatuks.
- 69 Järelikult tuleb tunnistada, et kuna Rootsi Kuningriik säilitas teatud loomsete toiduainete impordile teistest liikmesriikidest kohustusliku eelneva teavitamise korra, on ta rikkunud direktiivi 89/662 artiklist 5 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

- 70 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Rootsi Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Rootsi Kuningriigilt. Artikli 69 lõike 4 esimese lõigu kohaselt kannab Soome Vabariik kui menetlusse astuja oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Kuna Rootsi Kuningriik säilitas teatud loomsete toiduainete impordile teistest liikmesriikidest kohustusliku eelneva teavitamise korra, on ta rikkunud kohustusi, mis tulenevad nõukogu 11. detsembri 1989. aasta direktiivi 89/662/EMÜ veterinaarkontrollide kohta ühendusesiseses kaubanduses seoses siseturu väljakujundamisega artiklist 5.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Rootsi Kuningriigilt.**
- 3. Jätta Soome Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad